

Motion till riksdagen 2013/14:U2

**av Björn von Sydow m.fl. (S)
med anledning av skr. 2012/13:184**

Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under 2012 och första halvåret 2013

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet Inledning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om arbete för demokratisk utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om Europakonventionen och EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i nära relationer.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om hbt-personers rättigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnittet om mediasituationen och informationsrättigheterna.

Inledning

Läget för Europarådets huvuduppgifter – mänskliga rättigheter, rättsstatlighet och demokrati – är inte generellt gott. Dagens Europa har stora problem.

Den politiska utvecklingen i några av Europarådets medlemsstater går inte i demokratisk riktning. Det gäller Ryska federationen. Det gäller Ukraina. Det gäller Turkiet. Liknande stora problem finns i t.ex. Azerbajdzjan, Armenien och delvis Georgien och Moldavien. Vitryssland brukar kallas för Europas sista diktatur. Det landet, liksom Kosovo, står utanför Europarådet. Dessa

Fel! Okänt namn på

enorma problem berör i princip långt över 250 miljoner människor i dagens Europa. Men utvecklingen är inte ödesbunden negativ. Utvecklingen i Kosovo och mellan detta land och Serbien kännetecknas av framsteg, sett i Europarådets perspektiv. Den parlamentariska församlingen har verkat pådrivande. Men det är inte minst möjligheterna till EU-medlemskap på sikt som fungerar framåtdrivande.

Ungern, medlem i både Europarådet, EU och Nato, har demokratiska problem, och detta skapar också trovärdighetsproblem för Europeiska unionen, där Ungerns röster kan innebära beslut i överstatliga ärenden. I Europarådets parlamentariska församling pågår en förnyad granskning av Ungerns demokrati, i ljuset av bl.a. de analyser av Ungerns förändrade statskick som Venedigkommissionen gjort under senare tid.

Den ekonomiska utvecklingen i Europa har stagnerat, framför allt i euroområdet, och utvecklingen framåt är svårbedömd. I flera länder, inom och utom eurozonen, är arbetslösheten mycket stor, t.ex. i Spanien kring 25 procent. Framför allt är yngre människor, som är på väg in på arbetsmarknaden, ofta i ett mycket utsatt läge. Minoritetsgrupper känner sig utsatta för diskriminering och hot. Eurokrispolitiken har fört allvarliga demokratiska problem med sig. Europas politiska institutioner och politiska krafter har i mycket misslyckats med att upprätthålla fundamentala betingelser för välfärd och demokrati. Situationen är kritisk – och den inbjuder oss alla i Sveriges riksdag att samla våra krafter för demokrati och rättfärdighet. I Europarådets parlamentariska församling har detta uppmärksammats och debatterats med stor oro.

I denna situation har regeringen inte inbjudit Sveriges riksdag till rimliga betingelser för en parlamentarisk dialog i utskotten och kammaren. För verksamheten under 2012 har regeringen inte förmått sig att avge en skrivelse, som skulle kunna debatteras i utskotten och kammaren i direkt anslutning till detta år. Nu föreligger en skrivelse, avgiven av regeringen den 1 augusti 2013. Denna senfärdighet kompenseras inte alls av att regeringen också hängt in en redovisning för första halvåret 2013 i den. Nu riskerar vi få halvtannat års fördröjning för den redovisning av regeringen som ska vara i takt med RF 1 "Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen". Riksdagen bör ge denna sin mening till känna.

Arbete för demokratisk utveckling

Det senaste årets utveckling i Ryssland pekar på den stora demokratiska kraft som finns i viktiga och moderna delar av befolkningen. Men den auktoritära "maktens vertikal" som Vladimir Putin står för har fortsatt överhanden. Förtryck, manipulation i medierna, rättslöshet och orimliga inkomst- och förmögenhetsförhållanden härskar. Ryska organisationer, exempelvis sådana som arbetar för mänskliga rättigheter, har fått svårare att verka genom hård lagstiftning. De har det t.ex. svårt att samarbeta med organisationer i andra länder eftersom de då måste registrera sig som "utländska agenter".

Fel! Okänt namn på

Europarådets parlamentariska församling gjorde 2012 en granskning av Rysslands samhällsskick, i ljuset av de åtaganden som landets ledning gjorde vid sitt tillträde till Europarådet i mitten av 1990-talet. Granskningen antogs som församlingens ställningstagande, men fångade inte tillräckligt många röster för att också bli en formell rekommendation till ministerkommittén i Europarådet. En minoritet på drygt 1/3 av rösterna förhindrade det; ryska röster inkluderade. Det har också uppgivits från ryskt håll, att man avser ej fästa något avseende vid systematiserad kritisk analys av detta slag från Europarådet. Detta är en av de saker som ligger bakom de allmänna ord som regeringen anför i sin skrivelse till riksdagen om ”övervakningsutmattning”.

Vi socialdemokrater anser att Sveriges regering inte på länge varit i stånd att föra en konsekvent politik i förhållande till det Ryssland, som det verkliga är. Riksdagen bör, i form av ett tillkännagivande, tillse att regeringen följer den uppmaning som utrikesutskottet (2011/12:UU17) riktat till regeringen att i nästa skrivelse till riksdagen om verksamheten i Europarådets ministerkommitté lämna en redogörelse och bedömning av den konstitutionella utvecklingen i Ryssland.

Också utvecklingen i Ukraina går i fel riktning. Före detta premiärminister Timosjenko är en av många politiska fångar. Den konstitutionella ordningen är inte stabil. Den inre sammanhållningen är likaså alltmer illusorisk. I Europarådets parlamentariska församling pågår en granskning.

Den turkiska utvecklingen under premiärminister Erdogan har svängt in på en mindre lovande väg för demokrati och möjligt medlemskap i EU. Antalet politiska fångar är mycket högt. Ett EU-medlemskap ligger långt borta. För Europarådet är Turkiet åter en prøvosten.

Utvecklingen i Tunisien, Marocko och andra länder i norra Afrika och Mellanöstern har varit lovande. Detsamma gällde för Egyptens del, men utvecklingen har ju blivit mycket negativ. Det borde dock finnas ett stort utrymme för Europarådet att stå för de demokratiska, rättsstatliga och i vid mening sociala perspektiven på ett ömsesidigt samarbete. I den parlamentariska församlingen finns en ny form för detta som heter partnerskap för demokrati. Marocko och den palestinska myndigheten är antagna som partner. Jordanien har ansökt om det. Tunisien borde kunna gå denna väg om samhällsfreden bevaras.

Europakonventionen och EU

Genom en förhandlingsöverenskommelse våren 2012 har reformer aktualiserats av den europeiska domstolen för mänskliga rättigheter med säte i Strasbourg. Bakom detta projekt ligger problemen med den s.k. obalansen i domstolens ärendetillströmning. Här sker nu stora förbättringar.

Vi anser att regeringen ska driva på i förhandlingarna mellan Europarådet och EU om att EU ska tillträda konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. Innan detta slutligen är ratificerat

Fel! Okänt namn på

av alla parter, kvarstår risker för att Europa utvecklas utan en grundläggande gemensam rättsordning. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i nära relationer undertecknades vid ministermötet i Istanbul i maj 2011. Konventionen är den första i världen. Enligt olika källor beräknas mer än 127 miljoner kvinnor och flickor i världen vara könsstympade. Den svenska ratificeringen från riksdagen av konventionen får inte dra ut på tiden, på det olyckliga sätt som är regeringens praxis. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter

Frågor som berör kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter är frågor som ofta blir kontroversiella i Europarådet. Vi håller på att alla människor ska ha rätt till sexuell och reproduktiv hälsa, och det ska inkludera rätt till abort, i ljuset av Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Mödradödligheten är nära förknippad med abortfrågan. Abort ska vara laglig, säker och tillgänglig för alla kvinnor.

Hbt-personers rättigheter

Homo- och transfohin är fortsatt utbredd i Europa. Dagligen kränks hbt-personers mänskliga rättigheter. Ibland sanktioneras kränkningarna av det offentliga och myndigheter i Europarådets medlemsstater. På senare tid har vi också sett förslag och beslut om lagstiftning som inte har något annat syfte än att kringskära hbt-personers rättigheter. Detta har varit mest tydligt i Ryssland, Ukraina, Moldavien och Litauen. Rätten att samlas och rätten att manifesteras kränks också fortfarande. Detta är oacceptabla inskränkningar av mänskliga rättigheter, riktade mot en grupp, enbart på grund av sexualitet och könstillhörighet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna, varvid särskilt utvecklingen i Ryssland och Ukraina bör framhållas.

Inom Europarådets sekretariat har en enhet skapats för att arbeta med de här frågorna. Flertalet projekt planeras och generalsekreterare Jagland uppmanar medlemsstaterna att delta. Alla sådana här initiativ bör stötta tydligt av Sverige.

Mediesituationen och informationsrättigheterna

I flertalet av dessa länder med stora demokratiska problem är mediesituationen inte pluralistisk nog. Man ser en ökad mediekoncentration och en allt svårare situation för journalister, när det gäller att bedriva en seriös och allsidig bevakning av politikens och ekonomins aktörer. Hot och våld mot journalister, som arbetar seriöst, förekommer, bl.a. i Ryssland och Turkiet. Det finns stora behov av att skydda dem, liksom deras källor. Det arbete i ministerkommittén som handlar om it och internet och som regeringen redovisar i sin skrivelse ger ett intryck av improvisationer. Det är förklarligt när man ser hur it-kommunikationen utvecklas. De senaste månadernas avslöjanden om hur flera länders avlyssningssystem fungerar, har skapat en oro. Stor vikt måste läggas vid att skydda individernas fri- och rättigheter på internet.

Stockholm den 2 oktober 2013

Björn von Sydow (S)

Urban Ahlin (S)

Tommy Waidelich (S)

Olle Thorell (S)

Désirée Liljevall (S)

Carina Hägg (S)

Carin Runeson (S)

Kenneth G Forslund (S)